

ALZHEIMER

ONTROERENDE BEELDEN VAN PATIËNTEN IN AL HUN WEERLOOSHEID

Gijs Wanders met het portret van zijn vader.
FOTO SERGE LIGTENBERG

Gezichten van dementie

Staatssecretaris Martin Van Rijn opent morgen in de Haagse Pulchri Studio de expositie *Gezichten van Dementie*. Kunstenaar Herman van Hoogdaem schilderde portretten van acht mensen met dementie, oud-nieuwslezer Gijs Wanders maakte acht filmpjes van hun familie.

door Marie-Thérèse Roosendaal

Prachtig vond Gijs Wanders (65) het project van harts-vriend en kunst-schilder Herman van Hoogdaem. „Hermans moeder stierf dement, toen hij een dertiger was. In 2012 is hij teruggegaan naar de instelling waar zij woonde en begon hij als postuum eerbetoon aan een serie aquarellen van mensen met dementie.”

Gezichten van Dementie, het zijn ontroerende beelden van patiënten in al hun weerloosheid. „Portretten van 2.40 meter hoog, geen mens kan er omheen. En dat je ze niet kunt ontwijken is precies de bedoeling.”

Geraakt haakte Gijs Wanders aan bij het project, hij interviewde hun partners en kinderen. „Intieme gesprekken waren het, waarin ik vragen kon stellen die zij zichzelf soms nog niet hadden gesteld: 'Denk je dat ze nog van je houdt?' Iemand die we op 5 mei hadden geïnterviewd sprak van een persoonlijke bevrijdingsdag omdat hij

niet eerder uitgesproken gevoelens onder woorden had gebracht.”

„Ons doel is het bespreekbaar maken van de ziekte Alzheimer, in een vergrijzende samenleving

'Vader vroeg mij haar hand'

die er steeds meer mee te maken zal krijgen.” De samenwerking resulteerde in een reizende expositie van aquarellen en vijf minuten-filmpjes, en een boek dat al de vierde druk beleeft.

Zeven portretten waren gepland, het lot besliste dat het nog niet af was. Nummer acht werd Gijs' vader, die gaandeweg de serie ging dementeren.

„Met een opa en een oom die allebei Gijs Wanders heetten en dement stierven, kwam dat niet onverwacht voor mij. Herman vroeg of hij ook mijn vader

mocht schilderen en hij zei dat hij me dit maar één keer zou vragen: ik moest het echt willen. Ons project was zuiver en integer, ik wilde mijn vader geen schrammetje of krasje bezorgen. En mijn eigen familie interviewen... Mijn zus gaf me een zetje in de rug, onze vader zou trots op me zijn. Mijn moeder deed ook mee. Voor mij.”

„Ik zei 'ja' tegen Herman omdat ik zoveel geleerd had van alle mensen die ik had geïnterviewd. Hoe ik met dementie om moest gaan, een weg vond buiten het verdriet en de machteloosheid. Nu vind ik het fijn als mijn 93-jarige vader als een kind geniet van een ijsje. En raakte ik niet van slag toen hij mij om de hand van mijn moeder vroeg, toen hij dacht dat hij notabene zijn(!) vader aan de telefoon had.” Wanders lacht: „Natuurlijk stemde ik in. Prachtig, dat ik hem zo gelukkig kon maken.”

„Ik ga zeker één keer per week naar mijn vader, vertel wat ik heb gedaan en maak hem deelgenoot van de positieve reacties. Daar geniet hij van, vooral als er andere bewoners en verpleegkundigen bij zijn, zijn blik verraaft zoveel trots. En dan zeg ik: dat dank ik allemaal aan u. Mijn manier om te laten weten dat ik van hem hou.”

„Van deskundigen heb ik begrepen dat er bij mensen met dementie toch veel binnenkomt. Mijn vader

reageert met een onverstaanbare woordenbrij, zijn ogen spreken wel. Vindt het fijn als wij er zijn. Ik weet niet hoe verdrietig of eenzaam hij zich voelt als hij alleen is, of als hij 's nachts door de gangen loopt, langs deuren met codes.”

Verdriet

„Om de dementie van zijn eigen vader heeft hij veel verdriet gehad. Ons boek *Gezichten van dementie* verstopte hij steeds, terwijl hij zo trots is op mijn eerdere boeken. Jammer, ik had hem graag

geholpen. Zelf heb ik tegen mijn vrouw en mijn beste vrienden gezegd: waar-schuw me als jullie iets merken. Het is een klote-ziekte. Wreed dat een mens zo aftakelt, zijn eigenwaarde verliest en niet meer zindelijk is. Elke keer als ik bij hem wegga weet ik dat er de volgende keer een stukje minder van mijn vader zal zijn.”

„Mijn 90-jarige moeder gaat elke dag naar hem toe. Zij hoopt zo dat ze hem overleeft, hem niet alleen hoeft te laten en er tot het laatst voor hem kan zijn. Hun huwelijk is voor kin-

deren, klein- en achterkleinkinderen het symbool van liefde en loyaliteit.”

„Aan het eind van elk filmpje onthult Herman het portret en dan registreert de camera de reactie van de families. Soms vroeg ik wat zij tegen hun geliefde zouden zeggen als hij of zij van het doek zou stappen. Dan zeiden ze: ik hou van jou. Dat heb ik van ze geleerd. Nu kus ik mijn vader, terwijl ik hem eerder een hand gaf en met u aansprak. In woorden is hij niet meer bereikbaar, maar in mijn gevoel was hij nog nooit zo dichtbij.”

watchday.nl

DE NO. 1 HORLOGEWESHOP VAN NEDERLAND

Cortese Singolare

- Klassiek Einzeiger horloge met één wijzer
- Edelstalen kast, leren band en gebold glas
- Zwitsers Ronda uurwerk met datumfunctie
- In vier varianten

199,95
79,95

CORTESE
TORINO

ELKE DAG DE BESTE HORLOGEDEALS | 100% ORIGINELE MERKHORLOGES | KOSTELOOS ACHTERAF BETALEN

OP=OP

AfterPay